Ч. 79. Львів, Субота, дня 6. (19.) цьвітня 1902. Річник VI.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цінї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Росийско-китайский договор.

(X) Минулого тижня склала ся в Пекінї вельми важна подія для европейскої полїтики в Азиї. Росия і Китай, два сусїди, які найдовшою на сьвітї державною межою з собою праничать, пересправляли з собою від ворохобнї Боксерів про суміжні китайскі краї Манджурию, Монґолію і східний Туркестан. Спершу мали ті краї перейти під зверхність царя на основі т. зв. манджурского договору, яким кілька місяців інтересували ся иньші держави, і який розбив ся головно задля опору Анґлії і Япану. Колиж обидві сї держави заключили між собою договор, оповіщений в січнї с. р., щоби удержати status quo в східній Азиї, відповіла на се Росия і Франция заявою, яка не є нїчим иньшим, лише розширенєм росийско-француского союза. Сучасно виробила Росия новий договор манджурский, одобрений минувшого тижня китайским цїсарем.

Зміст сего договору оповіщено що йно в »Петербурскім Правительственнім Вістнику«, а після него Росия має звернути Китаєви Манджурию і тим самим виходить з пустими руками з ворохобнї Боксерів, як иньші европейскі держави.

Сю уступчивість Росиї будуть очивидно приписувати Анґлії яко успіх, яко уступку для анґлійско-япаньского союза. Однак сей договор є лише хвилевий як багато иньших, а Росия покористує ся найблизшою нагодою, щоби загорнути Манджурию. Росия може спокійно на се ждати, бо в тім не може її нїхто випередити, а тепер має ще доволї роботи з асиміляциєю своїх новійших азийских посїлостий.

Тимчасом управляє ґенерал Ґродеков, яко командант амурского краю з Хабаровска також Манджуриєю. Манджурскі власти відносять ся прихильно до него і єго війска, орґанїзують охоронне війско для манджурских зелїзниць в порозуміню з росийскими офіцирами. Китайцї учать ся росийскої мови, приймають навіть росийску одіж, а з Росиї напливає чимало поселенцїв до Манджуриї, щоби добувати тамошні скарби, золото, вуголь, дорогоцїнні смушки. Сама горячка золота стягає цїлі товпи з Росиї і тим способом поступає »обрусєнїє« Манджуриї. Однак є ще там досить ватаг Чунґузів, які живуть з рабунку і непокоять населенцїв Манджуриї, а для Росиї служить се приводом, удержувати там після договору так довго війска, поки не буде певности, що »не вибухне нїяка ворохобня«.

Росийскі війска мають постепенно уступати, так що до жовтня 1903 весь край був би вільний. Але хоч війска росийскі уступлять до области Хабаровска і побережя, можуть кождого часу зелїзницями і морем дістати ся до Манджуриї, де Китай може лише стілько удержувати війска, скілько Росия позволить. Китай не може отже величати ся тривким посїданєм Манджуриї, буде лише вибирати податки, щоби Росиї платити за вибудованє і управу зелїзниць, поки прийде пора змінити манджурский договор так, як се з иньшими стало ся.

Еміґрация.

Щорічна поява вернула знов з весною: сотками тягнуть наші господарі за море і то заможнїйші, інтелїґентнїйші, які хоть би і не продали своєї землї в жидівскі руки, то вже самим своїм виселенєм наносять шкоду нашому населеню в Галичинї.

Коли не можна людий нї відрадити, нї відстрашити, а здержати також нї від вандрівки в півдикі американьскі степи, то треба би застановити ся, в який спосіб противдїлати сїй народній недузї. В тім згляді подає »Дѣло« ось які уваги:

»Головна річ: дати єму землю. І акция в тім напрямі, хоч ще несьмілива, вже у нас зачала ся. Від кількох лїт чим раз ширше приймає ся у нас думка парцеляциї і викупу через селян більшої посїлости, що находить ся тепер — з виїмкою великих латифундий — над берегом пропасти. І парцеляциї двірских обшарів стають у нас чим раз частїйшими, так, що зі спорадичних роблять ся щоденними появами. Що хвиля стоїть готових кількадесять двірских обшарів до розпарцельованя, а тілько брак орґанїзациї і фондів спиняє скорий перехід дворів у руки селян. Так першою задачою нашої суспільности в тім згляді повинно стати: уреґулювати парцеляцийний рух, прийти єму з підмогою, навіть приспішити єго. Парцеляцийний банк нехай буде тим проєктом, до котрого здїйсненя нинї ще треба нам приступити. Зволїкати тутки не можна, бо ворожі нашій національности і нашому селяньству чинники, користаючи з розпучливого положеня наших селян, загортають оброблювані руками нашого люду двірскі землї в східній Галичинї, наводять мазурских заволок, вбивають клин в селяньску масу, видирають нам нашу прадїдну землю. »Niech ruski chłop emigruje! Jego miejsce zastąpi Mazur!« пише з цинїчною брутальностию Przegląd Wszechpolski, орґан тої самої »всепольскої народової демократиї«, що зачинає вже серед польскої суспільности відгравати не-аби-яку ролю і надає їй безпощадно русиноїдний напрям. Тож ще раз кажемо: зволїкати з парцеляцийною акциєю не час!«

Не лише парцеляция але і управа розлогих неужитків, яких Галичина має ще доволї, могла би вплинути на зменшенє еміґрациї, даючи спосіб прожитку тим, що їм стає за тїсно в ріднім селї. Коли не вагають ся тратитись на заморску подорож і там при недогіднім клїматї, без комунїкациї і всякої помочи наші люди стають піонїрами культури в американьских пущах, то певно при сякій такій підмозї, як часове опущенє податку від поліпшеної землї і кредиті — они охочо взяли би ся до кольонїзациї пустарів. От, пр. коло Долини находять ся величезні простори неужитків, які вже в части скольонїзували Нїмцї перед пядесятьма роками і заснували там цвитучі кольонїї з добірними садами і плодючими лавами. Та ще більша половина сих неужитків чекає, аж — прийдуть Мазури...

Як станиславівскі »Nowiny« доносять, »один богородчаньский повіт має кілька тисячів морґів неужитків, пригожих під культуру і заснованє нових сїл. Місто Богородчани посїдає 240 морґів неужитків, а сусїдні Ляхівцї 1000 морґів, яких не потребує. Богородчаньский скарб, адміністрований з нечуваною шкодою для краю, можна би викупити за півтора міліона корон, а то кільканацять сїл, в яких тисячі еміґрантів найшло би поміщенє«.

Згадана часопись апелює до видїлів повітових і їх маршалків, щоби підняли акцию кольонїзациї неужитків, а що они не узгляднять притім місцевого руского населеня і не дадуть єму потрібної підмоги — сего можемо надїяти ся на певно.

Ми лише один доказ хочемо дати, як мало наші інтелїґенти інтересують ся сею справою (з виїмкою одного о. Войнаровского). Отсе загал довідує ся про еміґрацию доперва із дневникарских нотаток, а сї походять знов або від припадково переїзжих, або від урядників зелїзниць! Сї звістки кінчать ся на неточнім поданю скількости родин і осіб переселенцїв, часто навіть без певної звістки, звідки походять і куди вибрали ся. А нїхто з дотичної околицї чи села і не думає розвідати та подати точнїйші вісти про хід еміґрацийного руху! Куда нам тут говорити про кольонїзацийну акцию, коли навіть в тім напрямі у нас панує вторична байдужність, мимо того, що статистичні дати виказують, що за десятилїтє від 1890. до 1900. р. вивандрувало 130 тисяч осіб на постійне з Галичини.

Час би вже прочуняти нашій суспільности з того сну байдужности, щоби ясними очима провидїла і зрозуміла подвійну для нас небезпечність еміґрациї.

Державна рада.

По відчитаню численних внесень та інтерпеляций забрав голос мінїстер просьвіти др. Гартель, а відтак мінїстер справедливости Спенс-Боден задля відповідий на інтерпеляциї. Між иньшим відповідав мінїстер в справі уживаня вязнїв до рільних і земних робіт; заявив, що буде оглядати ся за иньшим способом, якби заняти вязнїв відповідно до приписів карного закона. Відтак виголосив довшу бесїду мінїстер скарбу

др. Бем-Баверк.

Заявляє, що для сповненя бажань, висказаних в палатї і в комісиї треба би єще 400 міліонів корон вставити до буджету. Мінїстерство скарбу не гнобить жадної народности, анї не робить ріжницї з сеї причини при авансї урядників. Урядник мусить зречи ся удїлу в полїтичних аґітациях і чиннім виступованю. Заходить incompatibilitas межи становиском урядника а полїтичною дїяльностию.

Відповідь пос. В. Яворскому.

Що-до торічної інтерпеляциї в справі покривдженя Русинів зарядом мінїстерства скарбу, мінїстер не відповідав тому, щоби щадити віцепрезидента Коритовского, але тому, щоби ощадити сих функціонарів, в яких справі була внесена інтерпеляция. Мінїстер може ствердити з вдоволенєм, що у властях під єго зарядом є богато Русинів і то не на підрядних, але на кермуючих становисках. Що-до віцепрезидента Коритовского заявляє мінїстер, що віцепрезидент відзначує ся великим посьвященєм в спов-

нюваню своїх обовязків, а се належить високо цінити, особливо на такім популярнім становиску, як єго.

В порушеній податковій справі (маршалка А. ґр. Потоцкого) міністер є звязаний ухвалою палати що до задержаня тайни в лоні податкових комісий, але може заявити рішучо, що дав свого часу щиру відповідь, що дотичний функціонар сповнив свій обовязок і що закиди против него є несправедливі.

На закид проволіканя податкових рекурсів відповідає міністер, що він сам ненавидить сего і старає ся о скілько можности усунути проволіканє справ.

Що-до знесеня службових кавций, які тепер виносять 32 міліони кор., міністер займає ся сею справою і думає, що забезпеченє держави дасть осягнути ся иньшою дорогою, чим кавциєю. Теперішне складанє кавциї не є таке дуже некорисне, бо урядник побирає 4% від неї, а в разї єго спенсіонованя або смерти, кавциї мають таку саму вартість, як убезпеченє на житє. Однак міністер є сам за знесенєм кавций і небавом полагодить сю справу.

Фінансове положенє

Для поратованя краєвих фінансів міністер зробив важнїйший крок, чим котрий-небудь з єго попередників, допускаючи краї до участи в доходї зі спіритусового податку, який в 1901. р. дав такий корисний вислїд, що крім передвиджених 6 міліонів, ще дальші 3 міліони будуть могли стати роздїлені між краї.

Що-до поліпшеня платнї податкових урядників, то передовсїм велике число і лиху платню податкових практикантів треба би усунути, але се дасть ся перевести тілько поволи, бо разом вимагає великих гроший. Без придбаня нових жерел доходу, не дадуть заспокоїти ся всї ті бажаня, яких підносить ся чим раз більше. Міністрови лежить на серци так само знесенє мита, як і поліпшенє емеритур для вдів і сиріт і платнї диюрністів, але всьо те можна осягнути лише постепенно. Міністер внесе небавом дотичні предложеня, але просить палату, щоби она прихилила ся і до рівночасних предложень правительства на покритє сих видатків.

Дискусия і голосованє.

Відтак промовляли пп. Кончі і Ріґер, який обговорював справу цукрового податку і картелю; вкінци пп. Шварц, Фелькль і референт Ґурский. Він вказав на великий зріст коштів адміністрациї наслїдком побільшеня етату урядників і поліпшеня їх платнї. Всї пхають ся до урядів, а рільництво і промисл підупадають. Є се напрям бюрократично колективістичний, найнебезпечнїйший в часї економічного пересиленя, в якім находить ся держава. Всьо звалює ся на кошт держави, а звідки взяти покритє, та що оно спаде новим тягарем на податників — про се нїхто і не подумає. Нехай-жеж про те памятають так палата, як і скарбова власть.

В голосованю принято титул »Центральний заряд« а відтак і реферований пос. Романчуком роздїл: правительственна державна друкарня, як і всї в ходї дискусиї поставлені резолюциї.

Президент Фетер повідомлює, що пос. Дершата поставив нагле внесенє о відшкодованє громад за поручений обсяг дїланя. Се внесенє прийде на порядок дневний слїдуючого засїданя.

На сїм покінчено засїданє о год. 6. вечером; слїдуюче нинї о год. 10. рано.

Новинки.

— **Календар**. В суботу: гр.-кат. Лазарева, Евтихія; рим.-кат. Кресценциї. — В недїлю: гр.-кат. Серапіона; рим.-кат. Агнїшки.

— **Звичайні загальні збори товариства галицкої Каси ощадности у Львові** відбудуть ся ві вторник дня 22. цьвітня 1902. р. о 10. годинї перед полуднем в салї засїдань Дирекциї галицкої Каси ощадности

Станислав Незабітовский в. р.

Дневний порядок:

1) Справозданє з замкненя рахунків за 1901. р. (Референт: Евг. Пєрожиньский).

2) Внесеня Видїлу в справі зміни статуту (Референт: Йосиф Пайонк).

3) Вибір 16 членів Товариства на місце бл. п. кс. Каєтана Каєтановича, бл. п. Феликса Мадеєвского, бл. п. Юліяна Міколяша, бл. п. д-ра Кароля Вурста, котрі померли; ВПов. Юліяна Якси Биковского, Яна Франкого, Є. Е. д-ра Александра Мнїшек Тхожницкого, ВПов. Кароля Улього і о Адольфа Васїлєвского, котрі виступили з Товариства; дальше на місце ВПов. Яна Браєра, д-ра Імануїла Роїньского, д-ра Рудольфа Ружицкого, Кароля Шаєра і д-ра Жиґмонда Сковроньского, які зістали вильосовані, вкінци на місце двох членів недостаючих до комплєту.

4) Вибір 4 членів Видїлу.

— **З Наукового Товариства імени Шовченка**. Засїданє історично-фільософічної секциї буде дня 20. цьвітня о ½6. год. вечером з таким порядком: 1) М. Зубрицкий, причинки до історії народнього шкільництва в Галичинї на початку XIX ст., реф. др. І. Франко. 2) М. Грушевський, виданє скарбових реєстрів Казиміра Ягайловича. 3) З археоґрафічної комісиї.

— **Важна справа**! Задачу проєктованого парцеляцийного банку приняв на себе »Краєвий Союз кредитовий« у Львові і утворив парцеляцийний відділ. Директорами сего відділу вибрано адвок. д-ра М. Шухевича зі Львова і о. Т. Войнаровского з Балинець. »Кр. Союз кред.« в спілцї з тов-ом взаїмн. кредиту »Днїстер« переводить тепер парцеляцию дібр Пуків і Черче, рогатиньского повіта, і веде переговори в справі трех дальших парцеляций. Однак лихо в тім, що сї обі институциї не мають капіталів, аби дїло парцеляциї повести в ширших розмірах. Наша суспільність повинна проте свою готівку льокувати в однім з сих двох товариств, а не по чужих банках і щадницях.

— **Осторога перед еміґрациєю**. Австрийский міністер-президент в Буенос-Айрес доносить, що в кольонії Апостолєс (в Арґентинї) сего року мурашки знищили велику часть засївів польних — длятого нема що туда квапити ся за заробітками. Тому то і звертає він увагу, що п. Білостоцкий, адміністратор кольонії Апостолєс, вибирає ся в найблизшім часї до Европи, щоби аґітувати між галицким населенєм за еміґрациєю до Арґентини. Міністерство повідомило вже о тім галицке намісництво, а се послїдне виділ краєвий, щоби остерегти легковірних перед еміґрацийними приманками і утруднити шкідну роботу аґітаторів.

— **Про угорских Русинів**. На вчерашнім засїданю угорского сойму при дискусиї над буджетом міністерства просьвіти, пос. Артин боронив гр.-кат. духовеньства і жадав від правительства материяльної помочи для угорских Русинів.

— **З Прудентополіс в Парані**. В »Ґазетї ґандльово-ґеоґрафічній« находимо опис кольонії Прудентополіс, а що є там згадка й про наших заточенців, передамо єго і нашим читателям: Місточко Прутентополіс засновано в 1895. р. с. є тодї, коли перший раз поселили ся ту наші галицкі еміґранти. Перед тим не було ту нїчо більше крім одної хатинки і каплички св. Івана, яку побудував богатий Бразилїєць барон Капанема, а від него теперішне Прудентополіс називають також Сан Жуав де Капанема. Прудентополіс лежить по обох сторонах дороги, що веде з Купім до Ґуарапуави і займає 30 км². Місцевість поділена на квадратні льоти по 10.000 м² і поперетинана улицями широкими на 10 м, під прямим кутом, так, що з гори виглядає як шахівниця. В Прудентополіс є около 500 домів, а населенє належить до 7 народностий. Є там Русини, Поляки, Нїмцї, Бразилїйцї, Араби, Італїйцї, Французи та Іспанцї. (Русинів є 90%, а прочих народностий лиш по кільканацять родин. В цїлій кольонії Прудентополіс є 10.000 Русинів гр.-католиків, а крім того до 2.000 латинників, з чого до 1.800 говорить по руски — Ред. »Русл.«). Мешканцї займають ся переважно торговлею і ремеслом. Поляки мають ту 3 купців і по однім: коваля, шевця, різника, тесля і рушникаря. *Русини* мають 11 купців, 2 ковалїв, 5 теслїв, 3 різників, 2 кравцїв, 1 столяра і 1 гончара. Нїмцї — 3 купців, 2 ковалїв, 3 стельмахів, 3 римарів, 1 пекаря і 1 гарбара. Французи — 1 кравця, Італїйцї — 1 бляхаря, Іспанцї — 1 шевця, а Бразилїйцї 1 різника. Иньші ремісники мешкають по кольонїях, що окружають місто і є заселені хлїборобами, майже виключно Русинами і Поляками. До сих кольонїй ведуть в ріжних напрямах улицї, а по їх обох сторонах тягнуть ся льоти (т. зв. »шакра« від портуґїйского »chacra«) з будинками в серединї, так що найчастїйше один від другого по тій самій сторонї, віддалений на 250 метрів. Таких улиць є 19.

— **Державна запомога** для кас системи Райфайзена. Міністерство рільництва призначило на 1901. рік отсї запомоги для Райфайзенок в Галичинї: 1) На розходи люстрациї сего рода кас, які находять ся під патронатом краєвого видїлу, 5.000 К; 2) на устроєнє практичних курсів для касиєрів і управителїв кас 2.000 К; 3) на видав-

---

14)

ОЛЕКСА КУЗЬМА.

ДИВАК.

VIII.

Трівожними, дрожачими ногами уйшов кільканацять кроків і зупинив ся на розї улицї. Якась дивна сила здавила його думки, прилягла груди, притолочила його цїлого, щоб випустити поторощеним, розтертим як лупина оріха. Хотїв відотхнути глубоко сьвіжим воздухом, та лише пересьвідчив ся о своїй цїлковитій охлялости. Грудь як скаменїла не годна розширити ся... А руки подрігують ще судорожно, тремтять неспокійно, жахливо. На чоло виступив холодний піт.

Нагло він прискочив плечима до муру а руками закрив ся перед якимсь прохожим, що виступив нечайно ізза угла каменицї. Дожидав удару по голові і в лячнім ошоломленю прижмурив очи.

Тимчасом прохожий пішов спокійно дальше, глянувши лише здивовано на пяного, як думав, бродягу.

Дакевич немов віджив. Нове потрясенє нервів прогнало гноблячий розстрій після перебутої борби в канцеляриї, відсьвіжило трохи його духа. Він зважив ся остаточно йти дальше, спішити швидко, згубити ся кудись безслїдно, поки ще можна...

Чвалав темними заулками, уникаючи стрічі з людьми. Коли-ж прохожого оминути було годї, йшов твердим кроком, глядячи сьміло в очи. О, він певний себе, підозрівати о злочин його нїхто не сьміє. Він убійник? Нїколи в сьвітї! Він, найсмирнїйший чоловік під сонцем, мав би підняти на когось руку? Нї, пане суддя, сього не сьмієте писати в протоколї. Ви Дакевича не знаєте. Щоби убити чоловіка, треба бути брутальним, диким, а він з роду таким не був. Він через се й змарнував ся. То була звичайна суперечка, пане суддя...

Дївчинцї гостинчика дасть, таки завтра... Поцтива дитина...

Ах, проклятий-же нездара! Як міг він до чогось подібного допустити? Се-ж злочин, каридостойний злочин лишати нещасну людину саму! Безпроволочна поміч могла-б привести його до памяти, вернути бідній жінцї чоловіка, невинній дитинї батька. А так обімлїлий готов упасти жертвою фатального сутїку обставин.

Дакевич біг назад в сторону траґічного місця та оглядав ся за людьми, щоб покликати їх на поміч, повести на перший поверх до канцеляриї Пастернака.. Він сам чей-же не дасть собі ради.

Та людий немов чорти взяли. Хочби одного чоловіка, одного нічного пянюгу доглянув де на містї...

Під самою канцеляриєю пристанув. Який з нього скінчений дурак! Тілько часу стратив на зайву біганину... Адже ратункова стация сотворена до того! Вона повинна була вже давно про се знати. Повинна вже знаходити ся на місци. Тут кожда спізнена хвиля становить о смерти чоловіка.

Гнав на ратункову стацию. Про нїщо не думав, не зважав нї на що, лиш спішив найкоротшою дорогою на улицю, де уміщено поготівлє лїкарскої помочи в наглих случаях.

Між тим майнула в його голові жасна думка і здержала його на місци. Адже на стациї ратунковій списуєть ся якісь протоколи, подаєть ся причини нещасливого випадку. Ґазетярі черпають звідси новинки до дневників, подібно як з поліциї. Значить ся, він ратуючи чоловіка, віддасть себе в руки поліциї.

Фіякер, сюди! На дворець, що кінь вискочить! Гони, бо спізниш поїзд, очивидно поспішний!

Чмихне собі у безвісти, між чужих, незнаних людий, і розпічне нове, сьвіже житє. Може там поталанить йому щасливійше, коли тутешнї обставини його вбили...

Ба, але де гроші на фіякра, на зелїзницю? Де та проклята мамона, що становить о вартости чоловіка, його силї та цїлім його житю?

Несказаний ляк заволодів цїлим його єством.

Не мав сили йти дальше. Вхопив ся руками стовпа лїхтарнї, як моряк щогла тонучого корабля. Ждав, коли хвилї підступлять висше

ництва бюра патронату 2.000 К; 4) на поїздки управителя бюра патронату 1.000 К — разом всего 10.000 К.

— **Пятнистий тиф** — звичайний гість нашого краю на переднівку — ширить ся в Калущині. Особливо лютує в Петранці горішній. Ніяких средств осторожности не перестерігає ся, тож епідемія ширить ся дуже скоро.

— **Вісти з Буковини**. Конс. радник. о. Ол. Монастирский виїхав на 6 неділь до балканьских країв і до Царгорода, студиювати будову церков.

Науковий кружок акад. тов-а »Союз« устроює сеї неділї о 2. год. пополудни сходини.

Фридрих Шілєр, диецезияльний маляр правосл. церков на Буковині, помер скоропостижно сеї середи. Покійний виготовив ще минулого місяця для »Бук. Бояна« нариси костюмів до оперетки »Коза-Дереза«.

— **Під знаком поєдинків** стоїть тепер парлямент. Виринуло таких »гонорових справ« аж три, а іменно: між Вольфом а Шальком, між Демлем а Міхейдою і Вальцом а Штайнвендером. Вольф і Шальк обкинули себе найпростійшою лайкою, а відтак Вольф визвав єще на поєдинок свого недавного політичного одномисленника. Шальк не приняв визваня, закидуючи Вольфови брак чести і секунданти обох сторін вибрали суперарбітра, який має розглянути закиди Шалька. Вразї некорисного вироку суперарбітра Вольф, як кажуть, зложив би мандат; в противнім разї відбуде ся поєдинок під дуже строгими услівями. Міхейда і Демель в полєміцї за шлеске шкільництво ужили против себе непарляментарних слів. Демель визвав Міхейду, але відтак обі сторони вдоволили ся взаїмними заявами, що не мали наміру обидити себе взаїмно. Вкінци поєдинок між Вальцом а Штайнвендером відбув ся вже вчера, з некорисним вислїдом для Штайнвендера, який одержав легку рану в чоло.

— **Феральне число**. 13. число станиславівских »Nowin« з дня 13. цьвітня *сконфіскувано*; а навіть се злово виписане кілька разів між стовпцями ґазети складає ся з 13 букв. І не стань же тут забобонним!

— **Похорони міністра Сіпяґіна** відбули ся вчера. Мощі зложено в монастири Александра Невского. В похоронах взяли участь: цар, царева, наслїдник престола, великі князї, княгинї і члени дипльоматичного тїла. Домовину несли цар, наслїдник престола, великі князї і міністри.

— **Сумні відносини**. В Старим Селї залюбив ся один леґінь Івась в дївчинї Марисї Хащевскій, але вже перед тим мав він тїсні зносини з иньшою, Маґдою і то не без наслїдків. Дано на заповіди, але в виду протесту Маґди парох по двох заповідях здержав трету і не хотїв дати вінчаня. Родичі приготовили ся до весїля, отже щоби не понести шкоди, отець Марисї рішив поженити молодять без сьвященика в своїй хатї. Запросив отже в сїльних сватів і дяка; при помочи дяка перевів роту присяги, зміняв слюбні обручки і покропив молодять сьвяченою водою. Зачала ся піятика і танцї весїльні. Около півночи розплетено коси молодій і очинчено. Мати Марисї старала ся сему перешкодити, але батько ізза сего тяжко єї побив. Минулого тижня приступили молоді за призволом до вінчаня перед сьвящеником в церкві, але мати Марисї не бачила вже сего щасливого дня, бо від побитя в кілька днїв потім померла. Вітцеви виточено кримінальне слїдство.

— **Вдова по Миланї**, екскоролева Наталїя, має вийти за якогось француского аристократа, тому перейшла на католицизм.

— **Бальоном понад Альпи**. Архикн. Леопольд Сальватор в товаристві адютанта, капітана Гінтерштойсера, відбув вчера подорож бальоном понад Альпи сольногородскі, іменно понад т. зв. камінне море і ґрупу гір Великий Ґльокнер і Танерн. Бальон взлетїв з м. Сольногорода о 7. год. рано, а 11. год. 20. мін. спустив ся легко в околици Юденбурґа.

— **Приріст людий меншає**. Анґлїйска часопись Contemporary Revier звертає увагу на факт, що в кільканайцяти останних лїтах приріст людий у всїх державах Европи постійно меншає. Але нїгде не зменшує ся так число уродин як у Анґлїйцїв. В 1880. р. виносила песїчна цифра уродин на 10.000 мешканцїв в Німеччинї 371, в Анґлїї 323, в Франциї 248. В 1885. роцї спала ся цифра в Німеччинї на 310, в Анґлїї на 291, в Франциї на 220. — Приріст той в лїтах 1880—1890 в процентах виносить в Німеччинї 24%, в Анґлїї 18%, у Франциї 3%. Причиною, задля якої уродини меншують ся, є після Шохінґа ростучий серед суспільности еґоїзм і загальний нахил до забави і вигоди.

— **Розбійчик поетом** Славний грецкий опришок Пановолюс, котрого оселею є неприступні дебри в пельопонезійских горах, вміє не тільки розбивати людий, але й складати любовні поезиї: короткі епіґрами, довгі поеми з прольоґами і епільоґами, диялоґи і т. д. В листах, уложених поетичною формою, до своєї любки, просить він єї зібрати всї єго поезиї в одну збірку і видати їх друком. Він зробив би се сам, але мусить перед »драбами« укривати ся в своїм гірскім царстві

— **Грізні дати**. Польска учительска ґазета »Czasopismo pedagogiczne« приносить в однім артикулї статистику, що сьвідчить про страшні суспільні условини, серед яких живе молоде поколїнє широких народних мас. І так, пересїчно на 100 шкільних дїтий: йшло натщо до школи 52; не обідало 37; не вечеряло 29; не мило ся і не чесало ся 21; не зміняло біля через місяць 28; не мало хустинок до носа 80; помагало родичам при працї 24; позичало чоботи родичів 15; лишаних всякої опіки було 10. — Тим обставинам відповідає і моральна уровень дїтвори. Ото в 1795. р. судово і поліцийно караних дїтий в шкільнім віцї було: за крадїж 77 хлопцїв, 3 дївчат, за бійки 26 хлоп., 1 дїв.; за брак домівки 69 хлоп., 9 дїв.; за підпал, обиду, сторожі, спроневірене, проступок половий і проступок против безпеченьства житя по 1 хлопцеви; за тїлесне ушкодженє 4 хлоп.; за піяньство 3 хлоп., 1 дївч.; за жебрацтво 5 хлоп.; за проституцию 2 дївчини. На венеричнім відділї головного шпиталя було 1900. р. 112 хлоп. у шкільнім віцї. Розуміє ся, що всї ті страшні числа далекі ще від сумнїйшої значно дїйсности.

Вояцка гостина. В часї маневрів 1898. р. стояли в Бродках, у господаря В. Дуфанця, вояки. Розтаборили ся всюди, де було можна, навіть у древітни. Постояли вояки і пішли. — Его року, на саме Благовіщенє, встала рано Дуфаньчиха, аби зварити дещо, заки піде до церкви. Затопила трісками з древітнї під кухнею та стала порати ся коло горшків. Вся семя, більша і менша, обступила кухню, гріє ся і очікує снїданку. Нараз розляґає ся сильна детонация під кухнею, розриває кухню, розносить горшки. В хатї руйнация, »трепеть і ужас...« а по хвили, коли всї оглядїли ся, що нікому нїчого не стало ся... нагадали собі на гостину вояків, що погубили на древітни в трісках набої.

— **Миколай Тесля**, славний американьский електротехнік, є справдї незвичайним чоловіком. Син убого сербского попа в Дальматиї, зразу теж приготовляв ся до духовного стану, хоч серцем рвав ся до природних наук. Щастєм для него була... холєра. Захорувавши на неї, випросив у батька, що коли остане в живих, піде на технїку. Батько прирік, а Тесля подужавши, пішов на політехнїку в Градци. Тутки за рік перебув усї студиї, що розложені на 5 лїт і задля убожества родини мусїв вступити до боснїйскої зелїзничої служби. Ось-такі були перші кроки славного винахідника. — Тепер Миколай Тесля є властителем найбільшої на сьвітї, електротехнїчної лябораториї, в якій доконує справдїшних чудес. Електричні лискавки, перелїтаючі з кондуктора на кондуктор в єго кабінетї, вистали би до забитя соток людий. Волосє на голові стає, коли бачить ся, як серед тих лискавок »володар грому«, Миколай Тесля, походжає по кабінетї, певний, що послушна єму громова сила нїяк не заблукає, де не треба. — Сам »громовладець« є чоловіком незвичайної працї і витревалости. Вміє по 20 годин без перерви не виходити з кабінету. Цїлими місяцями потрафить спати лише по 4 години на добу. По такім періодї працї відпочиває кілька день цїлком. При тім є Тесля веґетарияцем і не їсть мяса, бо каже, що воно збуджує в чоловіцї зьвірину. Великий приклонник ідеї всесьвітного мира, служить сїй ідеї тим способом, що винаходить найстрашнїйші оружя воздушні і підморскі, котрі унеможливлять всяку війну.

— **Ориґінальний конкурс**. Figaro розписало конкурс на нагороди за влучні здогади, хто вийде при виборах до парляменту. Всї нагороди виносять 115.000 франків. Головна виграна в квотї 100.000 фр. припаде тому, хто до 27. с. м. подасть імена всїх кандидатів, що перейдуть при виборах. Менші нагороди призначені за добрі розвязки виборів в поодиноких округах.

— **Перша проба**. З Льондона доносять, що онодї підчас пробного стріляня на воєннім корабли »Марс« пукла гармата і убила 2 офіцирів і 8 вояків, а 4 зранила.

— **Пчільництво** все таки процвитає в Спол. Державах помимо постійного нищеня лїсів. Рапорт цензусового бюра звучить, що з кінцем липня 1900. р. було в Спол. Державах 707.261 фармів з пасїками, а всї рої представляли вартість 10,186.513 долярів. В 1899. р. виносила продукция меду 61,190.160, а воску 1,765.313 фунтів, разом на суму 7 мілїонів долярів. Найкрасше процвитає пчільництво в полудневих державах.

— **Страйк поетів** Іспаньскі драматурґи зобовязали ся не дозволити на дальші вистави своїх драм, поки іспаньске правительство не дасть значної субвенциї мадритскій опері. Іспаньске міністерство буде мабуть мусїло покорити ся солїдарности писателїв, бо коли сучасні драматурґи страйкують, то публика мусїла би ходити на вистави старих »клясиків«, котрих мимо їх клясичности нерадо слухає. Поети, певні своєї побіди, залишать — напевно — усяких бурливих демонстраций, походів, битя шиб і т. п., і правительство не буде — певно — потребувало відкликати ся до помочи оружної сили.

— **Божевільний**. В Відни при ул. св. Антона мешкав 28-лїтний урядник почтовий Франц Райзінґер, ґімнастик і веґетарияник а при тім великий дивак. Виходив скоро день з помешканя, а вертав аж пізно вечером. Від кількох днїв завважав сторож камениці, що згаданий урядник не виходив з помешканя; прикликано отже поліцию і в єї присутности виважено двері від помешканя п. Райзінґера і знайдено єго на ліжку в станї божевільнім. Звязаного відставлено до шпиталю і стверджено, що сей дивак вже від осьми днїв нїчого не їв. Збожеволїв він мабуть з заведеної любови, бо на дверех єго помешканя було написано крейдою: »Нема нїчо гіршого від женщини«.

— **Перша руська робітня сукочь** Товариства »Труд« отворена при Підвалю ч. 7. II поверх, (ріг Руської улиці) вхід з ґалєриї, на ліво послїдні двері. Робітня отворена від 8. год. рано до 12½ в полудне і від год. 2. пополудни до 7. вечером. Просимо спішити з замовленями, а пересьвідчать ся наші Панї, що робота виконує ся совісно і точно на означений час.

Від Дирекциї Тов. »*Труд*« у Львові.

— »**На фонд для академічної молодїжи** жертвував Всеч. о. Данило Танячкевич 200 примірників своєї знаменитої, на наукових жерелах опертої розвідки: »*Das oesterreichische Staatsbürgerrecht* als das oberste leitende Rechtsprinzip

---

і визволять його з проклятого положеня, з якого він сам не бачить нїякого виходу.

Чого ті люди зглядають ся на нього? Всього мабуть догадують ся, пізнають в ньому убийника. Не инакше. А сей поліцай обсервує його так пильно... Удає шпігун, що нїби його не бачить, а проте нї один рух не уйде перед його бистрою увагою. Вже йде до нього, простїсїнько до нього...

Кождий крок поліцая втолочує немов помпою в його душу нову дозу смертельної трівоги. Їх дїлить вже лиш сорок кроків, трицять, двацять...

Утїкати — ноги відмовляють. Отже годї, нехай його арештує...

Сотки публики глядять на нього... Суворі міни суддїв, прошибаючий погляд прокуратора... Досмертна вязниця... Темна, безвихідна, вічна...

А часописи розписують про його злочин цїлі сторони, подають кождїсїньке його слово... Навіть його портрет подали цїкавому людству. Вигляд понурий, дикий, очи як у зьвірюки. Справдїшний тип злочинця.

Але поліцай йде просто, рішучо. Вже лиш кілька кроків...

Дакевич рушив з місця, зразу кроком повільним, але широким, відтак чимраз скорше, чимраз сквапнїйше. Далї почав бічи.

За ним все той поліцай, властиво двох, трьох, цїла череда гончих собак. Він їх не бачить, бо не має відваги оглянути ся, але чує добре, що підступають його широкою лавою. Кождий надибаний поліцай прилучає ся до тамтих. Вони дїлять ся на партиї, розбігають ся по сусїдних улицях, щоб і туди заступити йому дорогу.

Чому-ж вони його до лиха не зловлять, чому не скують рук на спину та не відведуть до криміналу? Доки будуть мучити його погонею?

Мав охоту пристанути і сказати: Не трудїть мене й себе марно, возьміть мене!

А відтак признаєть ся до всього. Того чоловіка він убив, бо не давав йому здїйснити ідеї. Але й то нї. Сторож сам кинув ся на нього, не питаючи, що він хотїв лиш знищити добро меценаса, набуте в неправний спосіб. Красти він зовсїм не думав.

Не сьмійте ся, пане комісаре! Не вірите в безінтересовну месть? Нї. Бо ви партач, не розумієтесь на криміналїстичній психольоґії. Ви не читали хочби Льомброза.

Хтось йшов за Дакевичем крок в крок. В тій хвили наступить арештоване. За хвилку, дві крикне хтось за ним: Стій! В імени права тебе арештую!

І Дакевич станув та з глухою резиґнацию, оглянув ся...

На цїлій улици, як далеко око сягало, не було живого духа.

(Дальше буде).

für die Lösung der Nationalitätenfrage und der durch sie bedingten Verfassungsfrage im Kaiserthum Oesterreich. Vom ruthenischen Pfarrer Daniel Taniačkewyč Reichsraths-Abgeordneten«. Складаючи Високоповажаному авторови щиру подяку за той щедрий дар, просимо з замовленями звертатись під адресою п. Сидора Бриттана у Львові, ринок ч. 10. Один примірник **коштує 1 корону**, а для замісцевих о 10 сот. більше на пересилку почтову. Зложена ціна за брошуру уважатись-ме за даток для академічної молодіжи і буде оголошеною враз з другими жертвами«.

Др. Я. Кулачковский.

— **Вісти з перемиской епархії.** Канонічну інституцию одержали оо.: Йос. Винницкий на Ролів, Волод. Венгринович на Наконечне, Ів. Федев на Крупець. — Відзначеня крилошаньскі одержали оо.: Тад. Мінчакевич, Ів. Ґісовский, Ів. Решетило, Вас. Плешкевич і Вас. Демчук. — О. Стефан Хиляк, декан дрогобицкий, зрезиґнував з тої посади і одержав титул вислуженого декана, а на єго місце іменовано деканом Николая Івановского, пароха в Модричу. — О. Ант. Барнович, завідатель вільховецкого деканату зрезиґнував, а на єго місце іменовано завідателем деканату Йос. Гамерского, пароха в Полонній. — О. Теодор Сапрун, парох в Колодрубах іменований містодеканом горожаньским. — Завідательства одержали оо.: Мих. Наклович в Туринці, Конст. Поляньский в Ляшках. а Володим. Горницкий експозитуру в Сушици риковій.

Посмертна † оповістка.

Антонія з Крушиньских **Левицка**, вдова по комісарю маґістрату, упокоїла ся у Львові дня 16. с. м. в 72. році житя В. І. п.!

Телеґрами.

Триєст, 18. цьвітня. В корабельних варстатах Stabilimento technico Triestino застрайкувало 150 робітників і жадають підвисшеня платнї. Дирекция пристала на підвисшенє о 40 сот. денно. Також 200 теслїв сего підприємства домагає ся підвисшеня і грозить, що в противнім разї в понедїлок почне страйкувати.

Брукселя, 18. цьвітня. Страйк робітників зростає безнастанно. В Ганеґар страйкує 300.000 робітників.

Льондон, 18. цьвітня. Daily Telegraph доносить, що мимо непевних вістий, які надходять з полудневої Африки, можна надїяти ся успіху мирових переговорів.

Льондон, 18. цьвітня. В палатї громад Чемберлен заявив, що тепер не може нїчого донести про стан мирових переговорів в полудневій Африцї.

Париж, 18. цьвітня. На замку в Епінай сір Сен помер в 80. роцї житя Франц з Асижу, б. король Іспанії, дїд короля Альфонса XIII. Він був мужом екскоролевої Ізабелї і з нею в 1868. р. підчас вибуху повстаня покинув Іспанїю і зрік ся своїх прав до престола на річ сина Альфонса XIV.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сснїшна.

Нова, сензацийна проґрама!

від 16 до 30. цьвітня 1902.

При співучасти військової музики 30. п. п.

1) **Увертура** (Реклямоґраф). 2) **Nanny i Adolf**, фантастичні танцї. 3) **Jean Loro und Assistant**, музикальні трансформацийні комедиянти. 4) **Rock-Hill**, зі своїми говорячими зьвірятами. 5) **Sebaldus Schaeffer**, феноменальний еквілїбрист. 6) **Дружина Aurora**, акробатичні циклїсти. 7) **Орхестра**. 8) **Mlle Zoe D' Orient**, румуньска сьпівачка. 9) **Arco i Riva**, величезна женщина на линві. 10) **Edward Kornau**, артист ц. к. упр. театру »a. d. Wien« у Відни. 12) **Дружина Александрова**, танцї черкесів і борбництво. 12) **Американьский біоскоп**. 13) **Марш**.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятницї **High Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,

яко гарна прикраса комнат і

Картини: Верещаґіна, Шевченко в домовинї і Сластьона, Шевченкова могила.

Можна дістати через адмінїстрацию „Руслана“ з пересилкою за *1 кор. 60 сот.*

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.).

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатиньский.

Перли шутки та вигадки

віршом і прозою.

Сей справдїшний калейдоскоп віршів та добірних дотепів стане пригідною розривкою, особливо в подорожи, в почекальнях та взагалї в хвилях нудьги, коли щирий сьміх скорочує нам час і скріпляє духову силу.

Набути можна в Ставропигійскій книгарни.

Русин

з державним іспитом з рахунковости і практикою шукає місця бухгальтера або касиєра при руській фінансовій інституциї. Потрібну кавцию може сейчас зложити, а надто жертвує 100 К на народну цїль, яку вкаже ся інституция, при якій петент найде посаду.

Близша відомість в редакциї »Руслана«.

„ТОВАРИШ“

ілюстрований календар

на 1902. рік.

Цїна 1 кор. без пересилки почтової; з пересилкою о 10 сот. більше.

Замовляти у Сеня Ґорука у Львові, площа Домбровского ч 1.

»ТОВАРИША« можна набувати також у всїх Філїях »Народної Торговлї«.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

принимає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принимає до переховання папери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституциях заграничних т. зв.

Депозити сховкові

(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де **безпечно і дискретно** переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим взглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїйші зарядженя.

Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділї депозитовім.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова (приходить о годинї)
	6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20	з Чернівців (Ицкан, Галицу), Гусятина
	6·46	з Брухович, щод. від 16. мая до 15. вер. вк.
	7·45	з Янова
	7·40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
	8·00	» » на дв. головний
	8·10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1·35	8·50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту. Берлина
	11·45	з Ряшова, Любачова, Самбора
	11·55	зі Станиславова (Кересмезе, Потутор)
	12·55	з Янова
	1·10	зі Сколього, Калуша, Хирова з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.
	3·14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
	4·40	зі Самбора, Борислава, Стрия
2·20	5·11	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
2·35	5·35	» » » на дв. голов.
	5·50	з Кракова
1·45	5·40	з Чернівців, Іцкан
	6·00	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч		
	7·36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	8·50	з Брухович від 16. мая до 15. вересня щод.
	9·41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно
	9·20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
2·40 2·31	9·50	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова
12·15	9·40	з Чернівців, Букарешту,
	10·20	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша
	10·20	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	10·02	» » » на дв. голов.
	3·12	з Підволочиск Копичинець на дв. Підзамче
	3·35	» » на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова (відходить о годинї)
	6·25	до Станиславова, Підвисокого, Потутор
1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·08	6·43	» » » дв. Підзамче
	6·35	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
8·30 2·55	8·40	до Кракова (Відня, Варшави), Берлина
	9·00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер
	9·15	до Янова
	9·25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
	9·42	» » » дв. гол.
	10·20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
2·40	10·25	до Чернівців,
	1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлї і сьвята
	2·15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в недїлї і сьвята
	3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.
	3·26	до Брухович щод. від 16. мая до 15. вер.
	3·30	до Ряшева, Хирова, Любачова
Ніч		
	6·10	до Станиславова
12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	6·20	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. цьвіт. 1902 щоденно
	6·35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
	7·10	до Тернополя, Бродів дворець головний
	7·32	» дворець Підзамче
	7·25	до Сокаля і Рави рускої
	7·52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
	9·30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
2·51	10·30	до Чернівців і Іцкан
	11·00	до Кракова, Відня, Варшави
	11.10	до Підволочиск, Бродів дв. голов.
	11·32	» » дв. Підза
	4·15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора
	4·45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно-европейский рівнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — В місті видають білети їзди: Звичайні білети аґенция часописий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавсмана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білети звичайні і всякі иньші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держав них (ул. Красицких ч. 5. в подвірю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в сьвята 9—12).

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**

З друкарнї В. А. Шийковского.